

Aan de parochiebesturen, priesters, diakens en pastoraal werkers
in het Bisdom Haarlem - Amsterdam

Betreft: Voortgang reorganisatie naar grotere bestuurlijke eenheden.

23 oktober 2013

**Geachte besturen,
Zeereerwaarde heren,
Dames en heren,**

In het najaar van 2012 ontving u een vervolg op de nota *Nieuwe Tijden – Nieuwe Wegen* uit het jaar 2004. In deze vervolgnota vroeg de bisschop u om met andere kerkbesturen in uw regio in overleg te treden om per 1 januari 2014 tot iets grotere bestuurlijke parochie-eenheden te komen. Vanuit de Diocesane Commissie Regiovorming en Kerkopbouw is er met alle parochies contact geweest en zijn u voorstellen aangereikt. Graag wil ik u met deze brief informeren over de stand van zaken op dit moment.

Waarom grotere parochies?

Dit is een vraag die ons vaker gesteld wordt. Het antwoord is simpel: parochies worden steeds kleiner. Volgens landelijke cijfers is, met name vanwege de vergrijzing, de kerkelijke participatie in de afgelopen 40 jaar met zo'n 90% verminderd, en is dit proces nog niet ten einde. Vele parochies hebben een kritische grens bereikt. Ze hebben de grootste moeite om nog voldoende capabele bestuursleden en vrijwilligers te vinden, en kunnen ook financieel het hoofd nauwelijks boven water houden. Natuurlijk zijn er ook positieve ontwikkelingen te melden en geldt dit niet voor iedere parochie op gelijke wijze. Er zijn gelukkig ook nogal wat mensen die katholiek worden of de draad van hun geloof weer oppakken. En sommige parochies hebben vitaliteit behouden. Maar 'Samen kerk zijn' en christelijke solidariteit vragen dat we de krachten bundelen om ook naar de toekomst toe de grote missionaire uitdaging van deze tijd aan te kunnen.

De ervaring leert dat bestuurlijke samenwerking echt onmisbaar is om ook tot vruchtbare pastorale, diaconale en liturgische samenwerking te komen. Overigens hebben we voor een gematigde en overzichtelijke reorganisatie gekozen. 162 parochies worden er 50, en omvatten gemiddeld niet meer dan 3 of 4 kerkgebouwen. Een enkele maal hebben parochies zelf voor een wat groter verband gekozen, omdat een al langer bestaande samenwerking tussen hun parochies daarom vraagt.

Hoever zijn we nu?

Van de 50 nieuwe parochies zijn er 12 al gerealiseerd of vanwege hun grootte onveranderd gebleven. 24 zijn goed op weg, en zullen de datum van 1 januari wel halen. 6 nieuwe parochies hebben enkele maanden uitstel gevraagd vanwege goede redenen, zoals recente personele wisselingen of juridische processen die nog gaande zijn. Met 8 geplande nieuwe parochies zijn we nog in overleg. Mede namens de bisschop wil ik mijn erkentelijkheid uitspreken naar al die besturen die constructief dit proces zijn aangegaan en er het afgelopen jaar veel tijd en energie in hebben gestoken. Tegelijk wil ik de vrees bij sommigen wegnemen dat bestuurlijke samenwerking ten koste zou gaan van de lokale gemeenschap. Dat zijn twee verschillende dingen. Voor de 'gewone' parochianen verandert er weinig. Er is alleen één bestuur en één pastoor, vaak bijgestaan door een kapelaan, diaken, pastoraal werker of catechist, die de gemeenschappen aanstuurt en bedient. Ook financieel en materieel zijn de consequenties gering. We merken dat ook hierover nog al eens misverstanden bestaan, met name inzake fusie of personele unie. Daarom lijkt het goed dit nog eens nader uit te leggen.

Personele Unie of fusie?

Het gaat om twee mogelijke modellen van bestuurlijke samenwerking. Een fusie gaat verder. Hierbij worden de 'oude' parochies opgeheven en wordt één nieuwe geformeerd. Er ontstaat één kerkelijke juridische eenheid en één financiële administratie. Wel is het ook dan mogelijk, waar dat nodig of zinvol is, om geldmiddelen van de afzonderlijke gemeenschappen te 'oormerken', en ook donaties en kosten aan de verschillende gemeenschappen toe te kennen. Ongeveer 20 van de 50 nieuwe parochies waren al een eenheid, of hebben voor fusie gekozen.

De meerderheid heeft, zeker in eerste instantie, gekozen voor een personele unie. Hierbij blijven de 'oude' parochies als eigen rechtspersonen bestaan, en ook financieel autonoom. De parochies hebben alleen hetzelfde bestuur. De bestuursleden komen uit de verschillende parochies en zijn bereid de verantwoordelijkheid voor het geheel met elkaar te dragen. Voor de pastoor of administrator is het voordeel dat hij slechts één bestuur voorziet, en niet drie, vier of meer bestuursvergaderingen heeft, waardoor hij meer tijd heeft voor het pastoraat.

Een personele unie is vrij gemakkelijk te formeren. Het vraagt alleen dat er een bestuur wordt samengesteld, dat gezamenlijk vergadert. Juridisch of financieel hoeft er voorlopig niets te gebeuren. De pastoor is gevraagd om voor 1 januari kandidaat-bestuursleden voor te dragen.

Wat gebeurt er met de gebouwen?

Ook hier is het antwoord simpel: voorlopig niets. Zoals in de vervolgnota al gesteld, heeft de bisschop niet gekozen voor een 'masterplan' om op grote schaal kerken te sluiten.

In eerste instantie moet het bestuur zelf de vinger aan de pols houden, en in actie komen als het voorziet dat het gebouwenbestand zoveel middelen gaat verbruiken dat de betaling van pastorale krachten en personeel niet meer gegarandeerd is, en de continuïteit van de parochie zelf in gevaar

komt. Ook moet er natuurlijk een redelijke verhouding zijn tussen de kosten die een kerk met zich brengt en het gebruik dat er van gemaakt wordt. Het bisdom zal de financiële en pastorale voortgang van de parochies zorgvuldig volgen, en aan de bel trekken als men in de gevarenzone komt. De DCRK heeft met het oog op de toekomst al suggesties gedaan als mogelijkheid, niet als verplichtend beleid.

Indien een parochie al haar kerken wil en kan behouden, vraagt het liturgisch schema wel bijzondere aandacht. De vervolgnota heeft al gewezen op de bijzondere betekenis van de Eucharistie voor de opbouw van de kerk. Van de priesters vragen we dat zij in het weekend behalve in de kerk waar zij altijd de Eucharistie vieren dat ook in één of twee andere kerken doen, tenzij dit natuurlijk vanwege hun leeftijd of gezondheid niet mogelijk is. Ook voor de inzet van de vele emeriti zijn we zeer dankbaar. De niet-eucharistische viering heeft zeker zijn plaats, maar is als uitzonderingssituatie wel aan strikte regels gebonden. Ik verwijs hiervoor naar de diverse nota's en brieven, die al eerder zijn verschenen. Later zullen we hier nog op terugkomen.

Met dit schrijven hoop ik u voor dit moment voldoende helderheid te hebben gegeven over de voortgang van het reorganisatieproces. We hopen dit proces op niet al te lange tijd te kunnen afronden, juist om uw en onze tijd en energie weer meer te kunnen richten op onze eigenlijke opdracht: voor mensen een weg te banen naar God, en daarmee naar geluk en naar elkaar. Nogmaals danken de bisschop en ik u voor uw inzet, en wensen u in uw zware taak alle goeds en zegen.

Met vriendelijke groet,

+ Johannes W.M. Hendriks

Hulpbisschop/ Voorzitter van de DCRK